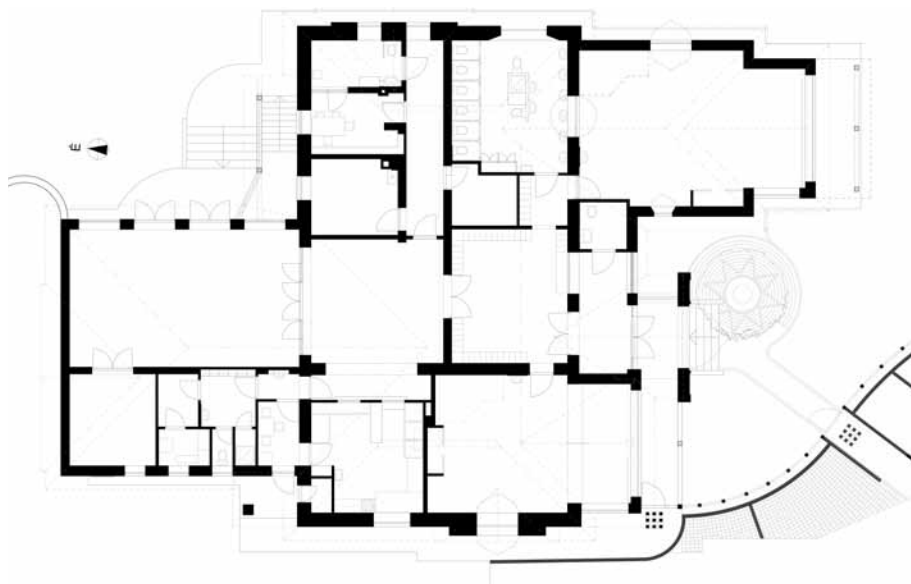

BÁRDUDVARNOK – ÓVODA

Gondolatok egy épület kapcsán | Építészet, szöveg: **Sziklai Ákos**
fotó: **Sziklai Ákos, Harangozó Csaba**

Nem hiszek a külső körülményekben, sem a véletlenben. Talán ítélkező, de találó az a gondolat, hogy a véletlen az ostobák mentevára. A jelen a múltunk hozadéka. Pontosabban szólva: én alakítottam a múltban a jövőmet, ami most jött el, és éppen most válik jelenné, külső környezetté, körülménnyé, eseménnyé, melynek részese kell legyek itt és most. Ez semmi másért nem fontos, mint a valós és teljes felelősségvállalás miatt. Az, hogy ki milyen tervezési felkérést kap, az csakis rajta múlik! Pontosán olyat, amelyet önmagára szabott valamikor a múltban, olyat, amelyet megérdemel, amilyenre szüksége van ahhoz, hogy „fejlődjön”. Persze az is lehet, hogy éppen azért keresik meg, hogy a munkát visszautasítsa. Ezt az adott helyzetben fel kell ismerni! (Ez esetben persze önvizsgálatot is kell tartani!)

A Teremtés könyvében rendre ismétlődik a következő formula: „*Teremté Isten..., és látá Isten, hogy jó.*” A megjelenített teremtési metódus számunkra is mintaértékű lehet. Velünk, építésszel is előfordulhat, hogy miközben „teremtjük a tervet”, azt látjuk, hogy valami csoda folytán minden a helyére kerül. Nem is értjük igazán, hogy ez hogyan sikerülhetett, de látjuk, hogy jó. (És látá az építész, hogy jó.) De mennyivel inkább így érezzük, ha egy ház felépül, és szinte megszólal! A Teremtés könyve szerint a Teremtő Isten ráhagyatkozott az ihletre, átengedte magán az Atyaisten teremtő erejét. Mi is ilyen engedékenyek vagyunk? Vagy inkább tudatosak, netán tudálékosak? Lényegében mindenki lehet médium, csak az a kérdés, akar-e az lenni vagy sem. Aki magában bíz, az nem kér segítséget, az „tudja”, sőt, „jobban tudja”, hogy mi a helyes. Az önhitt ember könnyen eltéved, vagy vakvágányra fut. Ahelyett, hogy összekötné az eget a földdel („...amint a mennyben, úgy a földön is”), magamutogatóvá válik.

Azt vallom, hogy minden olyan alkotásnak, ami a tájban, a szűkebb környezetben, vagy a mindenki számára elérhető térben megjelenik, az isteni rendet kell kinyilatkoztatnia. Ennélfogva gyönyörködtetnie kell, szépnek kell lennie, személyesnek, szerethetőnek!

Azokat a formákat alkalmazom, amelyekről azt gondolom, úgy érzem, hogy egy – bármilyen korból idetoppanó – ember számára mindig ugyanazt fogják magukból árasztani: harmóniát, nyugalmat, derűt. Az építész nem zaklathat fel, nem kelthet feszültséget! (Egyébként ez a nevében is benne van.) Ilyesminek semmi keresnivalója a természetben és az emberi környezetben! Ezzel ellentétben, vagy ezzel párhuzamosan sokszor a művészet egyéb megnyilvánulásainak pontosan a „felzaklatás” a feladata. Bartók művészete velőt rázóan megérint. Nagyon szeretem Bartók zenéjét, kiemelkedően fontos nekem, de ha folyamatosan, „környezetként” kellene hallgatnom, akkor egy idő után valószínűleg elmenekülnek.

Óvakodom mindenféle rendszeralkotástól – én az isteni rendet „kutatom”. Egy általam tervezett épületen megjelenő motívumok sohasem spekulációk és nem is idézetek, hanem olyan elemek, amelyek a ház „önkifejezését”, hatását erősítik, növelik, és további jelentéstartalmakat hordoznak. A házaimon nincsenek poénok, meghökentető elemek, vagy „hétköznapi” üzenetek. Ennél sokkal komolyabban veszem a dolgom: az építész nem vicc, az építész „teljeségügy”. Egyébként számomra nem az a kérdés, hogy egy házban milyen stílusjegyek vannak, hanem az, hogy bekapcsolja-e az

embert az isteni rendbe vagy sem. Arról, hogy nálam mi határozza meg a tervezett ház formavilágát („stílusát”), csak sejtéseim vannak. Erről a kérdésről megint csak azt gondolom, hogy ezzel nekem nem kell foglalkoznom, vagy pontosabban: nem ezzel kell foglalkoznom. Nyilván benne van eddigi életem, tapasztalataim, élményeim, minden megérintettségem és egész személyiségem is. Benne van minden, ami mély nyomot hagyott bennem. Úgy érzem, ezekből építkezem, amikor alkotok. Nem követek senkit és semmit, és ebből a szempontból nem is érdekel, hogy mit csinálnak mások. Hiszek az ember szabad teremtő erejében. Azt vallom, hogy az emberiség összes tapasztalata és tudása jelen van minden egyes emberi egyedben, csak rajtunk áll, hogy mit hozunk fel magunkból.

Már nem kérdés, hogy világunkban minden rezgés. Ez alól az anyag sem kivétel. Az sem kérdés, hogy nemcsak az élő anyag, de a „halott” anyag is – ha egyáltalán van ilyen – borzasztóan érzékeny és fogékony az emberi érzésekre, gondolatokra. Nyugodtan kijelenthetjük, hogy a különféle anyagok képesek „emlékezni”. Ha ezt komolyan vesszük, akkor azt is komolyan kell vennünk, hogy minden „történet” megőriz „emlékezetében” az anyag. Különböző anyagoknak más és más a természetük,

kisugárzásuk, hatásuk. Lehet, hogy semmi másért, lehet, hogy egyszerűen csak az anyag természete miatt van így, de minél természetközelibb egy anyag, annál jobb a közelében lenni, és ez fordítva is igaz: minél „halottabb” egy anyag, annál inkább „halott” lesz az ember mellette. Használjunk természetes anyagokat!

Fontos az is, hogy az anyag valódi természetének megfelelő formákat alkossunk. Minden anyagnak van saját természete, ezért valamire alkalmas, valamire meg nem. Példaként ha az ember a téglá természetéből indul ki, abból, hogy mit lehet, és mit érdemes téglából megformálni, akkor előbb vagy utóbb eljut a történeti építészet összes vívmányához. Nulláról, minden

egyéb ismeret nélkül, pusztán a téglá természetéből kiindulva, „józan paraszti ésszel”. Nincs új a Nap alatt!

Az anyag női minőség. Nemcsak a magyarban vonható párhuzam az anya és az anyag szó között. Itt, Anyaföldünkön természetesnek tartom, hogy ezt a természetes formákhoz közeli anyagszerű formálást kövessem. A teremtett, természetes környezetünk is – itt az ember számára eredendően alkalmas életteretre gondolok – nőies formákkal vesz körül bennünket. A férfias formákkal operáló építészet teljesen eltévedt. A „korszerű” építészetnél gyakran azt látom, hogy a teremtő erő elnöiesedett, azaz periferikusan tévelyeg, és a szépséges idomok helyett a férfias, szálkás formavilág dominál. Éppen fordítva kellene lennie! Dicső természet! Mely nyelv merne versenyezni véled? Úgy látom, hogy a mai „korszerű” építészeti nyelv éppen ezzel próbálkozik.

Nem szeretem a mai, „modern” építészetet, nem érint meg, inkább taszít. Vagy megrémít, mint Zaha Hadid bécsi épület-szörnyetege. Azt mondják, az építészet a kor tükré. Igen, míg a világhatalmi elit körei lenyűgöző épületcsodákkal kápráztatják el az őket kiszolgáló rendet, addig a munka és kenyér rabláncára fűzött tömegember „korszerű” épületekben várja az öt sakkban tartó hatalomtól a megváltást. Minden ami „kor-szerű” e két szélsőség között van. Látom az – akár nálam jóval tehetségesebb – építész-kollégák komoly, tiszteletre méltó teljesítményét, de nincs mit tenni, ez nem az én világom.

Köszönöm Mester Balázs polgármester úrnak, aki az önkormányzatot (is) képviselvén felkért a tervezésre, és évekig elhordozta a megbízói oldalra háruló gondokat. (A gondokat én is csak szaporítottam.) Köszönöm Balatincz Gézának – aki a fővállalkozó cég ügyvezetője –, hogy engedett „játsszadózni”. Köszönöm Tóth Jánosnak a szép és illeszkedő udvari játékokat, és az önzetlen segítséget, amivel lehetővé tette, hogy egyedi bútorok kerülhessenek az óvodába! Köszönöm Beiczer Juditnak, hogy harcolt a kapuzati kerámiáért, és azt elhivatott és áldozatos munkával el is készítette! Köszönöm Velk Attilának a kreatív együttműködést és a gondos, alapos munkát! Minden egyedi ács- és asztalosmunka az ő kezét dicséri, és az egyedi bútorokat is ő készítette. Köszönöm Borbás Zoltánnak a homlokzatszínek kiválasztását, nagyon hálás vagyok neki! Hálás vagyok Krisztián atyának, hogy az „utolsó estén” lelket lehelt belém, és köszönöm, hogy a megnyitón „megvédte” az ikonokat. Köszönöm Müller János kőművesmesternek, hogy lelkiismeretesen és legjobb tudása szerint szép téglafalazatokat és burkolatokat készített! Köszönetet mondok Tóth Mihálynak, akire nyugodt szívvel rábízhattam a nyílászárók gyártását. Köszönöm Ház Attila keramikusnak, hogy nagy szakértelemmel készítette el a nagyméretű, plasztikus, egyedi kerámiákat! Jólesett menet közben is minden biztatás, ezt is köszönöm!

KINDERGARTEN – BÁRDUDVARNOK, Ákos Sziklai

Built primarily for children, the house is a generous fairy-tale realm decorated with colorful ceramics, some of it custom-made. In Sziklai's interpretation, all works of art embedded into the landscape, a closer environment or a public space must profess the divine order of things. As such, it must please the soul and the eye while staying personal and affectionate. Architecture must represent the historical era by reflecting its expectations. However, says Sziklai, the urge to create something new or innovative at all costs is nothing more than pure self-serving exhibitionism.